

ภาษาภิเษ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

พระพุทธเจ้าเนะ เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา ความเกิด กรรมพาให้เกิด กรรมใด กรรม
จำแนกสัตว์ให้เกิดต่างกัน สัตว์โลก แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การเกิดเห็นใหม่
กรรมดีพาเกิด เกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ

เจ้าชายสิทธัตถะอยู่เพราะกรรมความดีพาเกิด อยู่ในบุญกุศลเห็นใหม่ เกิดมาแล้วอยู่ใน
บุญกุศลมีแต่ความสุข มีแต่สิ่งปรนเปรอ กามคุณ ๕ พร้อมหมดทุกอย่างเลยละ ปรนเปรอคนควร
จะมีความสุข แต่ความเป็นจริงอริยสัจ มีความสุขแต่ร่างกาย แต่หัวใจก็ยังพร่องอยู่ มันมีความ
ทุกข์อยู่ในใจนั้น ใจดวงนั้นมีความทุกข์อยู่ “สุข” สุขแต่เฉพาะร่างกาย จึงต้องแสวงหาทางออก
ขนาดบุญขนาดนั้นเห็นใหม่ กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างกัน มันเวียนไปเหมือนวังน้ำวน น้ำวน
เห็นใหม่พัดไป เราเป็นสัตว์โลก วัฏวน วนไปอยู่ในวันน้ำวน น้ำวนพัด พัดเราไปไหนละ ถ้า
กรรมหนักมันก็ลง ไปอยู่กันบึ้ง มันไม่ไปไหนหรอก อยู่ที่ใต้วงน้ำวนนั้นนะ มันไปไม่ได้

แต่เพราะมันมีกรรมแล้วแต่ความหมุนไปเวียนมาวนไป จำแนกสัตว์ให้เกิดต่างกัน บุญพา
เกิดยังเกิดมาขนาดนั้น บุญพาเกิดแล้ว ออกประพฤติปฏิบัติ เพราะว่าอริยสัจความเป็นจริงใน
หัวใจนั้นมันกระทบอยู่ มันมีความทุกข์อยู่ มันรู้อยู่ แสวงหาโมกขธรรมไป ทุ่มไปทั้งชีวิตกว่าจะ
ได้โมกขธรรม หากความจริงจากอริยสัจมา นั่นละความเป็นจริงใจ ความเป็นจริงสมส่วน สมกับ
การประพฤติปฏิบัติที่จริง แม้แต่สร้างบุญกุศลมาขนาดนั้นนะ ยังต้องละออก ออกบวช ออก
แสวงหาโมกขธรรมยังผจญกับความขาดแคลนเห็นใหม่ ความขาดแคลนหมายถึงว่า เป็นถึง
กษัตริย์นะ ความประณีตของความเป็นอยู่ แต่ออกไปโดยที่ไม่มีศาสนา ต้องสมบุกสมบัน
ขนาดไหน อาหารการกินแบบที่เคยประสบมา เป็นไปไม่ได้ เพราะศาสนายังไม่มี

แต่เพราะความเป็นจริงใจ ความมุ่งมั่น ความแสวงหาจะเอาความจริงให้ได้ เพราะบุญบารมีสะสมมาขนาดนั้นแล้ว ๖ ปีนะ อคอาหาร อคนอน ทำทุกอย่างที่ในสมัยนั้นเขาทำกัน เขาแสวงหากันมา ทำทุกอย่างที่ว่าในลัทธิต่างๆ เขาสั่งสอนกันมา มันก็ไม่เป็นตามความเป็นจริง

มันถึงที่สุดของความเป็นไปได้ ถึงที่สุดของลัทธิต่างๆ ที่สอนกันอยู่ แต่อริยสัจ ก็คือความรู้สึกเพราะคนไม่ประมาทใจ คนไม่ประมาทไม่หลงเคลิบเคลิ้มไปกับสิ่งยินยอมของทางโลก จะว่าสิ้นสุดหรือว่าสิ้นของคำสั่งสอนของเจ้าลัทธิต่างๆ ก็ไม่สามารถชำระความทุกข์ของเราได้ ไม่นอนใจเห็นใหม่ เชื่อในหัวใจนี้ยังมีอยู่ ก็ไม่นอนใจ หันกลับมา สุดท้ายต้องมาพึ่งตนเอง เพราะว่าสิ่งที่เขาทำกันมานั้นมันเป็นการสะสมไว้ เอาภิเลสชุกไว้ได้พรหม เอาภิเลสชุกไว้ในหัวใจ ใจ เอาแต่ความสุขในการประพฤติปฏิบัติ ความสุขในสมาธิ ความสุขในการปล่อยวาง ปล่อยวางแบบโลกเขา ปล่อยวางสิ่งที่มีอยู่ มันลุ่มๆ คลำๆ กันไป

แต่ผู้ที่ไม่ประมาท ผู้ที่พยายามไตร่ตรองตัวเองอยู่ เพราะบุญญานุการอันนี้ใจ เพราะบุญที่สะสมมาจะได้มาตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้แหละ ถึงว่าใครครวญสิ่งนี้ เห็นความละเอียดในหัวใจที่เขาไม่เห็นกันใจ ว่าอันนี้มันเป็นความทุกข์ มันเป็นความเศร้าหมองในใจ

ถึงต้องกลับมาทำอานาปานสติ เห็นใหม่ อานาปานสติจนกำหนดจิตให้สงบแล้ว ย้อนกลับไปดู บุพเพนิวาสานุสติญาณ ถ้าเป็นผู้ปฏิบัติใหม่ หรือผู้ปฏิบัติสมัยปัจจุบันนี้ก็ต้องตื่นตื่นมาก ลองรู้อดีตชาติ รู้ความเป็นไปของสัตว์ต่างๆ ใครมันจะไม่ตื่นตื่น ใครจะไม่สำคัญ ตนว่าเป็นผู้วิเศษ

ขนาดนี้ก็ยังไม่หลงไหล จนขนาดเข้าไปถึงว่า จิตตายแล้วไปเกิดที่ไหน จุตูปปาตญาณ ก็เห็นจิตดับแล้วไปเกิดที่ไหน ต่อไปทางไหน เห็นอย่างนั้นก็ไม่ตื่นตื่น เพราะอะไร เพราะว่าความวูบวาบในใจมันมีอยู่ ความดีใจ ความยึดมั่นว่าตัวเองเก่งมันอยู่ในใจนั้น ความไม่ประมาท ความไม่ซิงสุกก่อนห้าม ความไม่คิดว่าตัวเองเป็นไปก่อน นี้อยู่กับปัจจุบันธรรม อยู่กับปัจจุบันจิต อยู่กับการประพฤติปฏิบัติในปัจจุบันนั้น

จนย้อนกลับมาดูตัวตนของจิต ตัวตนของเราใจ อาสวกขยญาณ ถึงจะกำหนดรู้เข้าตามความเป็นจริงได้ด้วยมรรคอริยสัจจที่สะสมมาใจ จนเป็นปัจจุบันธรรม เป็นความเป็นไปเข้ามา

ชำระ โดยไม่มีเจ้าของ บุพเพนิวาสานุสติญาณ จากตัวเองส่งออกไป จตุปปาตญาณ ก็จากฐานที่ส่งออกไป จนย้อนกลับมา ด้วยความชำนาญย้อนกลับมาทำลายฐานตรงนี้ไง

ทำลายตัวภพตัวชาติ ตัวฐานที่ใจ บุพเพนิวาสานุสติญาณ อันนั้นมันส่งออกไป จตุปปาตญาณก็ส่งออกไป อาสวัชฌญาณ ไม่ส่งไปไหน ตรงหัวใจนั้น ตรงที่ภพของใจ ย้อนกลับมาทำลายระเบิดตรงนั้นด้วยปฏิจจนสมุบาท อวิชชาปจจยา สงฺขารา ทำลายโดยความเป็นจริง ทำลายออกหมด ทำลายด้วยบุญญาริการ ๑ เพราะตัวเองสะสมมาต้องเป็นไปอย่างนั้น โดยความเป็นจริงอยู่แล้ว สยัมภูรู้ตามความเป็นจริง

แต่เพราะว่าด้วยสติปัญญา ปัญญาตามความเป็นจริงนะ ปัญญาตัวนี้ปัญญาเข้ามา ปัญญาในมรรคอรียสัจจ ดำริชอบ ความเห็นชอบ ชอบหมด ออกมา เพราะทุกข์ยากมากมายแล้ว เทียวศึกษาตามลัทธิต่างๆ ด้วยฝึกฝนตนเอง ด้วยการอดอาหาร ด้วยการอดนอน ด้วยการทุกอย่าง มันทุกข์ยากมาพอแรงแล้วไง มันจะไปสุดโต่งขนาดไหนมันก็ไปไม่ได้ จะเอาตัวเองสุขขนาดไหน อยู่ในความเชื่อตามลัทธิต่างๆ ก็เป็นไปไม่ได้ นี่มันวน

จิตนี้มันแสวงหามาจนแบบจับผิดจับถูกมามหาศาลแล้ว กลับเข้ามาทำลายตรงฐานที่ว่าวิ่งไปหาเขานั้นละ ไม่มีเราไง ไม่มีสิ่งที่ส่งไป ไม่มีใครเป็นเจ้าของความคิดอันนี้ มันถึงเป็นธรรมจักร มันถึงเป็นอาสวัชฌญาณเห็นใหม่ ไม่ส่งออกไป ไม่รู้เขารู้เรา รู้เกิดขึ้นด้วยญาณ อาสวัชฌญาณ ทำลายอวิชชาตัวนี้ดับหมด หมดสิ้น

ความหมดสิ้นตัวนี้เป็นความสุขมหาศาลเห็นใหม่ “วิมุตติสุข” คำว่า “วิมุตติ” มันพ้นจากโลกทั้งหมด พ้นจากการมันหมายทั้งหมด เสวยสุขโดยความเป็นจริง จนวางใจว่าจะไม่สอนในสิ่งๆ ที่ว่าสร้างบุญญาริการมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ปัญญาพุทธวิสัย ปัญญาแบบว่าเป็นอินไตยที่ว่าคาดหมายไม่ได้ ยังคิดว่าไม่อยากจะสอน ไม่อยากจะแนะนำ

เพราะมันลึกซึ้ง ลึกซึ้งจนว่า “ใครมันจะหยั่งรู้อย่างนี้ได้” จนทอดธุระไปพักหนึ่ง ขนาดนี้ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ นั่นนะ มันลึกซึ้งขนาดไหน เพราะมันพ้นจากโลกทั้งหมด มันพูดกับใครไม่ได้ มันเป็นวิมุตติ วิมุตติพ้นออกไปเลย ตามความเป็นจริงจากจิตดวงนั้น นิพพานในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เสวยสุขขนาดนั้นนะ

จนสุดท้ายคิดว่าสิ่งที่เป็มนานี้เป็นไปได้อย่างไร แล้วพรหมมาอาราธนาให้สอนด้วย โลกนี้จะนิบหนายถ้าพระพุทธเจ้าไม่เผยแผ่ธรรม แต่ตามความเป็นจริงก็ต้องเผยแผ่ แต่มันลึกซึ้งไป ลึกซึ้งจนขนาดคิดว่า ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังว่าจะแนะนำให้คนที่รู้ได้ เป็นไปได้ยาก เพราะว่ามันเป็นสิ่งที่ว่าเหนือความมหัศจรรย์ เหนือทุกอย่าง เหนือโลก เหนือ สงสาร เหนือในวัฏฏะ เหนือใน ๓ วันนั้นขึ้นไป

จนย้อนกลับมาดู ย้อนกลับมาว่าผู้ที่ทำได้เพราะว่าผู้ที่เข้มแข็งยังมีอยู่ จึงได้สอนเห็น ใหม่ ออกเผยแผ่ธรรมไป ความสุขอย่างนี้ออกเผยแผ่ ปัญญาที่รู้ตามมา จนพระอริยสงฆ์ต่างๆ รู้ ตามกันมาๆ สังคมสงฆ์นั้นเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้สอนเอง สังคมนั้นมีแต่ ความสุขเห็นใหม่ เพราะจิตนั้นสิ้น ส่วนใหญ่จะเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด เพราะองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้ามีญาณรู้ถึงว่าจิตดวงใดควรจะได้ยาวนานไหน จิตดวงไหนควรจะสอนทาง ไหน ๗ วันบ้าง ๑๕ วันบ้าง สำเร็จเป็นพระอรหันต์ เป็นพระอรหันต์ๆ เป็นไปหมดเลย

สังคมใหม่ๆ จะมีความสุขมาก เพราะว่าอะไร เพราะว่าในเมื่อจิตนี้เป็นธรรม จิตนี้ไม่มี มืดมืด จิตนี้มีความสุขขนาดไหน สังคมที่ว่าไม่มีการทุจริต สังคมนั้นมีแต่ความราบรื่น สังคม นั้นมีแต่ความสุข ไม่มีการระแวง ไม่มีการหมองใจกันเลย สังคมนั้นขนาดไหน เผยแผ่มาเรื่อย สงฆ์มีความสุขมาตลอดเลย

จนพระอรหันต์ไปเห็น ในสมัยพุทธกาล นิครนถ์นาฏบุตรตายไปแล้วลูกศิษย์ลูกหาทะเลาะ เบาะแว้งกัน เป็นห่วงว่าศาสนาเราถ้าเกิดสังคมพระเรามากขึ้น ถ้าต่อไปมีคนมาบวชมากขึ้น กลัวว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านิพพานไปแล้วศาสนาจะไม่ยั่งยืน ไปอาราธนา ไปขอไป ไปถามพระพุทธเจ้าว่า

“เพราะเหตุใด ลัทธิต่างๆ พอศาสดาเขาตายไป ลูกศิษย์ลูกหาเขามีแต่ปัญหา”

พระพุทธเจ้าบอกว่า “วินัย”

“เหตุใดถึงเป็นอย่างนั้น แล้วจะรักษาไว้ด้วยวิธีใด?”

พระพุทธเจ้าบอกว่า “ต้องมีธรรมและวินัย วินัยเครื่องบังคับ วินัยทำให้พระอยู่ใน ร่องรอยเหมือนกัน”

พระจุนทะอารชณาให้บัญญัติวินัย พระพุทธเจ้าไม่บัญญัติเห็นใหม่ ไม่บัญญัติเพราะไม่มีเหตุก็ไม่บัญญัติเป็นผลออกมา ให้มีเหตุถึงจะบัญญัติออกมา มีเหตุถึงมีผล ไม่บัญญัตินะ จนพระมีมากขึ้นมาๆ พระมีมาก พอผิดขึ้นมา สิ่งที่เป็นวินัยนี้คือพระที่ปฏิบัติผิด ปฏิบัตินอกถิ่นนอกรทาง พระพุทธเจ้าถึงได้บัญญัติวินัยออกมาเพื่อให้สงฆ์นั้นอยู่เพื่อความป็นสุขใจ เห็นใหม่ ธรรมและวินัยให้สงฆ์อยู่เย็นเป็นสุข แต่พอพระมากเข้าๆ ความผิดออกไป พระที่ว่าปฏิบัติขึ้นมา บวชเข้ามาแล้วบวชแต่กาย ไม่ได้บวชหัวใจ บวชยังไม่ได้ นั่นละตัวเป็นปัญหา พระจุนทะนี้คอยสอดส่องเป็นการของศาสนานะ แม้แต่พระสารีบุตรนิพพาน พระจุนทะนี้แหละเป็นคนไปเผา เป็นคนจัดการเรื่องศพ แล้วเอาพระธาตุมาถวายพระพุทธเจ้าด้วย พระพุทธเจ้าให้ไว้ที่ประตูทางเข้าวัดใจ

พระจุนทะนี้แบกนะ คอยดูคอยสอดส่องหมู่คณะ คอยจัดการ นี้ใจผู้ที่เป็นสุขแล้วมันเป็นสุขไป ใจผู้ที่เป็นธรรม เป็นธรรมด้วยความไม่หวาดระแวงใจ สังคมนั้นมีความสุขมาก สังคมนั้นนะ คูอย่างเช่นวันมาฆบูชาสิ พระอรหันต์ทั้งหมด พระพุทธเจ้าบวชให้ ๑,๒๕๐ องค์ ในสโสมสร สันติบาต นั่งกันเฉย “สโสมสรสันติบาตรของพระอรหันต์” ฟังสิ นั่งกันสงบใจ จิตนี้สงบ จิตนี้ไม่มีอคติ จิตนี้เป็นนิพพาน จิตนี้เป็นธรรมทั้งหมด ธรรมเมืองพอง รอแต่พระพุทธเจ้า ฟังแต่พระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าสวดปาติโมกข์

สิ่งใดที่เป็นความเศร้าหมองไม่ควรทำเลย ไม่ทำความชั่วทั้งหลายทั้งหมด ทำแต่ความดีทั้งหมด สุดท้ายทำให้จิตผ่องแผ้ว โอวาทปาติโมกข์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรทานกับพระที่ว่าเป็นพระอรหันต์แล้วทั้งหมด มันเข้าใจกันทั้งหมดใจ สังคมพระอรหันต์

แต่พอมากเข้าๆ ผู้ที่เข้ามาบวช วาสนาบารมีคนก็ไม่เหมือนกัน ไม่เท่ากัน พอบวชเข้ามาๆ มีปัญหาบ้าง มีความผิดพลาดบ้าง บัญญัติวินัยขึ้นมาๆ เพื่อให้เป็นกรอบใจ เพื่อให้พระอยู่เป็นกรอบ เพื่อให้เป็นกรอบแล้วคัดใจ

ดอกไม้ต่างๆ ถ้าได้มีเชื้อกร้อยเป็นพวงมาลัยมันก็สวยงาม ดอกไม้ต่างๆ แดกออกไปหมด วินัยเหมือนเชื้อก พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้ ร้อยไว้ๆ ให้อยู่ในแนวทางเดียวกัน แนวทางเดียวกันนะ นั่นคือวินัย แต่ธรรมเป็นอย่างนั้นได้ใหม่ ธรรมใจ ผู้ที่จะเข้าถึงธรรม พอการศึกษาต่างกัน ความเห็นต่างกัน ภูมิธรรมภูมิหลังต่างกัน นั่นละ การสั่งสอนไปถึงเป็นแนวทางที่ต่างๆ ออกไปต่างๆ ออกไป การสั่งสอนต่างออกไป ผู้ที่ฟัง

อย่างเช่นเราปัจจุบันนี้ก็เหมือนกัน เราปัจจุบันนี้เราศึกษาพระไตรปิฎก ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราจะเข้าถึงธรรม เราศึกษา พระพุทธเจ้าสอนเรื่องของมีทาน มีศีล มีภาวนา ให้มีทาน ทานเพื่ออะไร ทานเพื่อให้หัวใจนี้ควรแก่การงาน ใจคนในโลก ใจที่เกิดมา กรรมจำแนกให้สัตว์เกิดต่างกัน สัตว์เกิดต่างๆ กัน จิตนิสัยก็ต่างๆ กัน แล้วพอเกิดมาในโลก โลกคือหมู่สัตว์ หมู่สัตว์ที่เอารัดเอาเปรียบ ใจจะกระด้าง ใจจะอกติ ความเป็นอกติในหัวใจที่ลึกๆ โดยที่เราไม่รู้ตัวไง อันนั้นคือกิเลส

เราภูมิอกภูมิใจว่าเราทันคน เราไม่แพ้ใคร สิ่งนี้ถ้าเป็นทางโลกเป็นคุณนะ คุณว่าเราต้องอยู่กับโลกเขา เราต้องทันโลกเห็นไหม โลก แต่ธรรมนี้มันเหนือโลก โลกนี้มันขวางไปหมด โลกคือการไม่ยอมแพ้กัน การคิดขวางกันเพื่ออยู่เอาตัวรอด อันนั้นเป็นเรื่องของโลก ฉะนั้นจิตใจอย่างนี้ถึงทำให้จิตใจนี้แข็ง จิตใจกระด้าง ความแข็ง ความกระด้างจะมาควรแก่การงานในการประพฤติปฏิบัติเข้าถึงธรรมได้ยาก

ถึงต้องให้มีทาน ทานเพื่อสละความกระด้างของใจ การสละทานมีเมตตา เมตตานี้จะเข้ามาในหัวใจเรื่อยๆ เราสละออกไปๆ ให้จิตนี้อ่อน เพราะการทำบุญ การให้ทาน ผู้รับด้วยความพอใจ เราให้ด้วยความพอใจ นี่ถึงต้องมีทาน ทานเพื่อให้จิตใจอ่อนลง

ให้มีศีล ศีลเพื่อควบคุมใจให้เป็นปกติ ใจเป็นปกติ พระพุทธเจ้าถึงว่า “ทาน ศีล ภาวนา” เห็นไหม ภาวนาเพื่ออะไร เพื่อให้จิตสงบ สิ่งนี้เป็นโลก เราเกิดมาในโลก ทุกคน การเกิด เกิดมาในโลก เกิดมาอยู่ในโลกนี้ทั้งหมด เกิดมามีพ่อแม่เหมือนกันทั้งหมด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เกิดมาจากพระนางสิริมหามายา นางพิมพานั้นเป็นคู่ครองต่างหาก

ทุกคนมีพ่อแม่ แล้วถึงมีเรา นี่กรรมถึงชดมาให้ต่างๆ กัน การเกิดมาในโลก โลกนี้ถึงเป็นหมู่สัตว์ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบารมีมา ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า เราก็สร้างคุณงามความดีมา เพราะเรามาเกิดพบพระพุทธศาสนา นี่มันก็มีบุญขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุญถึงว่าท่านตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันนั้นต้องสร้างบุญมามากศาล นี่บุญพาเกิด

เกิดมาแล้วยังต้องขวนขวาย ถึงได้สำเร็จเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้เสวยสุขตามความเป็นจริง เราก็สร้างคุณงามความดี เราถึงได้เกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา แล้วยังได้ออกมาให้ทาน รักษาศีล แล้วก็มาภาวนานี้ไง มาภาวนาเพื่อให้จิตนี้สงบออกจากโลก อาศัยโลก

โดยความไม่เป็นโลก โลกนี้มีความแข็งมีความกระด้างเห็นใหม่ ความกระด้างของโลกเขา การต้องให้ทันกัน ใครไม่ทันคนนั้นเป็นเหยื่อใจ เป็นเหยื่อของโลกเขา ผู้ที่ฉลาดจะได้ประโยชน์มากจากโลกนี้ ผู้ที่โง่จะต้องเป็นเหยื่อของเขา ชีวิตนี้ต้องเป็นทุกข์ตลอดไป อันนั้นเป็นเรื่องของโลก

แต่เรื่องของกรรม การเกิดมาในโลก พระพุทธเจ้าสอนว่า บัญญัติไว้ในพระไตรปิฎกเห็นใหม่ “ไม่มีใครเลยไม่เกิดมาเป็นพีเป็นน้อง เป็นญาติ เป็นเครือญาติกันมา ในการเกิดการตายในวัฏฏะนี้” นี้ความเมตตามันเกิดมาแล้ว ความเมตตาว่า โลกคือหมูสัตว์นี้เกี่ยวข้องกันไปด้วยกรรม เป็นญาติกรรมเห็นใหม่ ญาติกรรมคือการเกิดและตายเหมือนกัน การเกิดและการตายนี้คือกรรม คือความเป็นจริงใจ แต่คนเรากลัวในการตาย แต่พอใจในการเกิดการเกิดนั้นคือตายจากโลกอื่นมาเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์แล้วพบพระพุทธศาสนาได้ประพฤติปฏิบัติ ถึงได้ย้อนกลับมาดูทำให้จิตนี้สงบ

สงบจากสิ่งที่เป็นโลก สิ่งที่หลงไหลได้ปลื้มกันอยู่นี้ใจ สิ่งที่ยึดว่าสิ่งนี้เป็นของๆ เรา แต่มันเป็นของเราไม่จริง เป็นของเราเพราะเราเสวยภพนี้เท่านั้น นี่ถ้าเราไม่เห็นคุณค่าของความว่าสิ่งนี้เป็นอนิจจัง สิ่งนี้เป็นไตรลักษณ์ ถ้าเรายังยึดอยู่ว่าเป็นเรา เรากับโลกนี้เป็นอันเดียวกันจะไม่พลัดพรากจากกัน เราจะทุกข์ เราจะน้ำตาพราก มันต้องเป็นพลัดพราก สิ่งนี้พลัดพรากโดยธรรมชาติอยู่แล้ว น้ำตาจะไม่มีที่เก็บ น้ำตาจะนองเป็นเหมือนกับทะเล เพราะว่าเราไปยึดสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ สิ่งที่เป็นไปไม่ตามความเป็นจริง แต่กิเลสมันเสียมาให้คิดอย่างนั้นใจ

เราย้อนกลับมาเพื่อให้ดูตรงนี้ใจ เพราะย้อนกลับมาด้วยกรรม กรรมนี้จะเป็นยาเพื่อจะเข้าไปต่อสู้กับกิเลสในหัวใจของเรา ต่อสู้กับกิเลสในหัวใจของเรา ในหัวใจของเราไม่ใช่หัวใจของคนอื่น ไม่ใช่ทุกคนต้องเป็นคนดีก่อน แล้วฉันจะเป็นคนดีตาม...ไม่ใช่ ในหัวใจของเรา คือในความทุกข์ของเราอันนี้ใจ

ทำใจให้สงบให้พ้นจากโลกนี้ แต่ก่อนจะสงบ ก่อนจะขึ้นมาถึงการภาวนา มีทาน มีศีล แล้วมีภาวนา เพราะมันควรแก่การงาน เราต้องเตรียมใจเรามาก่อน เราจะมาถึงนี้ เราต้องเตรียมใจ ต้องทำการงานให้เรียบร้อย แล้วเราถึงจะเข้าที่ภาวนา เราจะภาวนาเราต้องเตรียมเวลาเวลาเพื่อจะภาวนา

นี่จิตก็เหมือนกัน ถ้าเราปล่อยให้มันแข็งกระด้างอยู่อย่างนั้น มันจะควรแก่การงาน หรือ นีทาน สีล ภาวนา เพื่อให้ควรแก่การงาน แล้วกำหนดใจให้สงบ มันสงบได้ไหมในเมื่อภาวนา จะให้สววยวิมุตติสุขเหมือนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กำหนดให้จิตนี้เป็นความสงบ จิตนี้ต้องเป็นความสงบก่อน

เราจะเกิดเป็นมนุษย์ จะมาจากสวรรค์ หรือมาจากนรก มาจากจิตดวงไหนก็แล้วแต่ พอได้เกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมา เกิดในปฏิสนธิจิต อยู่ในครรภ์ของมารดาจนคลอดออกมาเป็นมนุษย์ เป็นมนุษย์แล้วถึงมีโอกาสได้พบสิ่งที่ว่าเราเป็นเรา เราได้ศึกษาการงานถึงได้สมบัติโลกมา

จิตนี้ให้สงบก็เหมือนกัน ทำจิตให้สงบ ถ้าจิตนี้สงบก็เหมือนกับการเกิด การเกิดเป็นมนุษย์นี้ ขณะจิตที่ไม่สงบนี้เหมือนสัณทเวสีใจ จิตนี้สววยอารมณ์อยู่ตลอดเวลา เหมือนกับสัตว์ เหมือนกับเปรตตัวหนึ่ง จิตเรานี้เหมือนเปรตเหมือนผีนะ มันคิดร้อยแปด มันกว่านมา เป็นของมันหมด อารมณ์หนึ่งก็เหมือนกับภพหนึ่งชาติหนึ่ง คิดดีก็เป็นเทวดา คิดชั่วมันก็เป็นเปรต เห็นไหม จิตนี้เป็นเปรตเป็นผีอยู่ตลอดเวลา จิตนี้เป็นสัณทเวสีใจอยู่ในวงวนของอารมณ์ไป วนอยู่ในความคิด มันไม่เป็นอิสระ พอจิตนี้กำหนดให้สงบตัวเองไป พอจิตนี้สงบสววยภพ เอกัคคตารมณ์ มันเป็นตัวของตัวเอง มันไม่เป็นจีจ๋า ไม่เป็นทาสของอารมณ์ ไม่เป็นทาสของความคิดดีคิดชั่ว คิดดีเป็นเทวดา คิดชั่วเป็นเปรต ในหัวใจนั้นนะ

นี่ได้เกิดจากเปรตผีเทวดา เกิดมาเป็นมนุษย์อีกทีหนึ่งไง แต่มนุษย์ในการปฏิบัติ นี่ใจมันไม่เป็นอิสระออกมา นี่คือการทำความสงบ แล้วมันสงบจริงไหม? เกิดเป็นมนุษย์นะ นี่เกิดเป็นจิต จิตนี้มันเกิดออกมาจาก พันมามากที่เป็นธาตุ ทำใจให้สงบ ลองดูให้มันสงบ ทำให้ได้จริงๆ เพราะต้องพ้นออกไปจากโลกไป

จิตนี้จะสงบ พอสงบแล้วถึงควรแก่การงานอีกชั้นหนึ่ง ความทำใจให้สงบมันแสนยาก กำหนดไปๆ กำหนดพุทโธ หรืออานาปานสติก็แล้วแต่ จนกว่าจิตนี้จะไปตามความเป็นจริง จิตนี้สงบเข้าไปๆ ความสงบของจิตเห็นไหม ความสงบของจิต ไม่ใช่ความคาดหมายของจิต

ประเทศชาติมันกว้างออกไป “ทอดแห” เราทอดแหไปแหจะกว้างออกไปตามแต่แรงเหวี่ยงออกไป แล้วเราลากแหเข้ามาสิ ลากแหเข้ามาๆ จนอยู่ในกำมือเรา ลากเข้ามาจนรวมกันเป็นเหมือนกับกระจุกเดียว อารมณ์ของเราก็แผ่ไปทั้งหมดเลย ไม่เคยสงบ แผ่ไปใน ๓ โลกธาตุ กำหนดจิตเข้ามาๆ ให้มันเป็นหนึ่งในเดียว

อานาปานสติกำหนดลมหายใจ กำหนดตั้งเข้ามาๆ แหม่นั้นจะหัดตัวเข้ามาเองโดยธรรมชาติ ด้วยการเราดึงจอมแหม่นั้นขึ้นมา แหม่นั้นจะรวมเข้ามา เรากำหนดพุทโธก็แล้วแต่ทำอานาปานสติก็แล้วแต่ เราต้องกำหนดอยู่ตรงนั้น เราไม่คาดหมายว่าจิตนี้จะสงบ จิตนี้จะเป็นอย่างไร เห็นไหม การคาดการณ์หมาย จึงสูทก่อนห้าม คาดหมายออกไป มันแข่งออกไปก่อน แข่งความคิด แข่งความเป็นจริง แม้แต่ทำใจให้สงบ เราต้องทำโอปนยิโกเรียกเรื่องสัตว์ทั้งหลายให้มาดูธรรม โอปนยิโก ไม่มีกาล โอปนยิโกย้อนกลับมา

อันนี้ก็เหมือนกัน โอปนยิโกต้องเตือนใจตัวเอง ให้เป็นปัจจุบันนี้ โอปนยิโก อย่าคาดออกไป เราต่างหากสัมผัสธรรมกลางหัวใจ สัมผัสว่าจิตนี้มันจะสงบตามความเป็นจริง ฟังสิ! “จิตนี้จะสงบตามความเป็นจริง” จิตของเรานี้ มันจะสงบต่อเมื่อให้อาหาร ม้ามันก็กินมันค่นอง เขาจะไม่ให้กินหญ้า จิตนี้ก็เหมือนกัน มันจะกินพุทโธๆ หรือกินอานาปานสติ อารมณ์มันเกาะเกี่ยวตามความเป็นจริงนะ มันจะสงบเข้าไปด้วยปัจจุบันธรรม ไม่ใช่คาด ไม่ใช่หมาย ไม่ใช่ชิงสุกก่อนห่าม ไม่ใช่หมายออกไปข้างหน้า หรือหมายออกไปข้างหลัง

เราศึกษาเพราะเราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราได้เรียนปริยัติไป เราได้เรียนตำรา เราได้คาดหมายมา เราเคยเป็นไปเห็นไหม แม้จิตเคยสงบมันก็ยังคาดหมายไม่ได้ว่าจะให้เหมือนคราวนั้น ทำให้เหมือนนี้มันคาดไปแล้ว มันชิงสุกก่อนห่ามไปแล้ว มันแข่งออกไปจากปัจจุบันนี้ มันแข่งหน้าแข่งหลังออกไปแล้ว นี่มันถึงไม่สงบ

มันสงบมันก็เป็นไปได้ยาก เว้นๆๆ เห็นไหม ตั้งสติไว้ สติของเราตั้งไว้ให้พร้อมระลึก สติคือความระลึกรู้ ระลึกขึ้นมา มันจะลืม พุทโธ ช่วงจะหายไป เราก็นึกขึ้นมาให้มันเป็นตามความเป็นจริง นี่เกิดอีกทีหนึ่งเกิดก็เป็นสมาธิ ให้จิตนี้พ้นออกไปจากอารมณ์ของโลก อารมณ์ของวิญญูะที่มันหมุนไป หมุนไปที่ว่าเป็นสัมภเวสีที่เสวยอารมณ์อยู่นี้ กำหนดให้ตามความเป็นจริง นี่คือการทำความสงบ

พอจิตมันสงบขึ้นมามันได้ผล ๒ อย่าง มันจะแปลกประหลาดในความสงบอันนั้น ๑ ความสุขที่เกิดจากความสงบอีก ๑ ความสุขเกิดขึ้นจากความสงบนั้นนะ ความสุขสิเพราะมันไม่เคยลืมรสอันนี้ นี่ความประหลาดคือความสงบ มันเหมือนกับเป็นเครื่องยืนยันกับเราไง

เครื่องยืนยันคือจิตนี้พอเสวยธรรม มันจะยืนยัน มันจะไม่มีลังเลสงสัย วิจิกิจฉาในความสงสัย เราจะคาดหมายเลยนะ สมาธิจะเป็นอย่างนั้น ความสงบจะเป็นอย่างนั้น ใจความคาดหมายอย่างหนึ่ง เราเคยได้ยินคนเล่าคนบอกอย่างหนึ่ง เราได้ยินครูบาอาจารย์อย่างหนึ่ง แต่ถ้าความเป็นไปในความเป็นจริงนี้เป็นอย่างหนึ่ง นี่ความลังเลสงสัยมันไม่เกิดตรงนี้เพราะเราไปสัมผัสจริง ถ้าสงบตามความเป็นจริง นี่คือการทำจิตให้สงบ

จิตสงบเห็นใหม่ จิตสงบพ้นออกไปจากโลก พอจิตสงบแล้วต้องยกขึ้นวิปัสสนา ยกขึ้นวิปัสสนาหมายถึงว่า การทำปัญญาไง ทำจิตให้สงบนี้อย่างหนึ่ง ยกจิตนี้ให้วิปัสสนาเป็นปัญญา การชำระกิเลสอย่างหนึ่ง ถ้าจิตนี้สงบนะ มันก็พ้นจากโลกียะไง มันจะเริ่มเดินปัญญาได้ไง แต่ถ้าจิตไม่สงบ พิจารณาอย่างไร คิดอย่างไร มันก็เป็นโลกียะไง แล้วถ้าพิจารณาให้มันสงบด้วยการกำหนดพุทโธให้เป็นสมาธิ การทำใจ ตั้งสติให้เป็นความสงบ

ถ้ามันเป็นไปไม่ได้เพราะจิตมันฟุ้งซ่าน มันเป็นจริตนิสัยที่ว่ากรรม กรรมจำแนกให้สัตว์เกิดต่างๆ กันไง บางคนพยายามจะบังคับให้เป็นความสงบ มันไม่ยอมเป็นไป ทำอย่างไรก็เป็นไม่ได้ ใช้ปัญญาเห็นใหม่ ปัญญาอบรมสมาธิ ความคิดถึงโลก ความคิดถึงวิชาชีพ ความคิดถึงทุกข์ ความคิดถึงการเกิดและการตาย ความคิดในร่างกายของเรา พิจารณาความเป็นไป ความเป็นอนิจจัง เห็นความเจริญและความเสื่อมสภาพไปเป็นธรรมดา นี่คิดออกไป

ความคิดอันนี้เพราะคิดให้ใจมันหยุดสยของใจ คิดให้ใจนี้ว่าสิ่งที่คิดออกไปนั้นเป็นของเท็จทั้งหมดเลย โลกนี้มีการเจริญขึ้นแล้วต้องเสื่อมไปเป็นธรรมดา มันเป็นที่ไตรลักษณ์อยู่แล้ว แต่เราก็อยากจะยึดให้มันเป็นความจริง ในครอบครัวของเรา แม้แต่ในตัวของเราตั้งแต่เกิดมาจนปัจจุบันนี้ การเกิดมาจนปัจจุบันนี้ เซลล์ในร่างกายมันได้ตายไปก็ชุดๆ แล้ว เห็นใหม่ มันแปรสภาพมาตลอด เราจะยึดวันไหนให้เป็นของเราไม่ได้ทั้งสิ้น วันปัจจุบันนี้ก็ไม่ใช่ เพราะมันจะเป็นพรุ่งนี้ไปข้างหน้าแน่นอน มันไม่มีสิ่งใดจะยึดได้สักอย่างหนึ่งเลย แต่หัวใจมันก็ยึด นี่ปัญญาใคร่ครวญเข้ามา ปัญญาอันนี้เป็นปัญญาอบรมสมาธิ

สมาธิอบรมปัญญาอย่างหนึ่ง สมาธิทำให้จิตสงบนั้น ในแวดวงขึ้นของทำความสงบใน
 ขึ้นของทำให้จิตเป็นสมาธิใน ขึ้นของการทำให้ใจนี้เป็นอิสระของตัวเอง ถ้าเป็นความสงบโดย
 ที่ว่าเราพิจารณา อันนั้นอันหนึ่ง ถ้าเป็นได้เป็นสมาธิอบรมปัญญา

แต่ถ้ากรรมจำกัณเภาสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน จิตดวงนั้นทำให้เป็นความสงบด้วยเป็นเรื่อง
 ของสมาธิไม่ได้ก็ต้องใช้ปัญญานี้อบรม ปัญญาอันนี้ไม่ใช่ปัญญาการชำระกิเลส ปัญญาอันนี้เป็น
 ปัญญาทำให้จิตนี้สงบเข้ามา ปัญญาอบรมสมาธิเห็นไหม ปัญญาอบรมสมาธิก็เป็นปัญญาเพื่อ
 ทำใจให้สงบเท่านั้น ทำใจให้สงบ ทำใจให้เอกเทศ ทำใจให้เกิดจากสัมภเวสีอันนั้น เพราะจิตนี้
 มันต้องเกาะเกี่ยวความคิดอย่างนั้นละ มันก็เสวยอารมณ์อย่างนั้น แต่ใช้ปัญญาเข้ามา ใช้ปัญญาก็
 ต้องอาศัยสติ มันจะคิดทุกเรื่องออกไป คิดออกไปเราก็ตามด้วยสติออกไป สติตามออกไป ถึงจุด
 หนึ่งนั้นปัญญาจะปล่อยเอง ปล่อยเป็นความสงบ ปัญญาปล่อยออกมาเป็นสมาธิ สมาธินี้ไม่ลงลึก
 แต่มันปล่อยหมด แล้วโล่ง ว่าง เป็นอิสระเหมือนกัน

ไล่เข้ามาๆ จนถึงจุดหนึ่งต้องยกขึ้นใจ การฝึกขั้นตอนของปัญญานะ ขั้นตอนของปัญญา
 มันจะกว้างขวางกว่าขั้นตอนของสมาธิ ความทำสมาธิ ขนาดนี้ว่าทำสมาธิเรายังทำแสนยากเลย
 ใครทำมาประพฤติกฎปฏิบัติมาตั้งกี่ปีก็สิบปี มันเคยสงบให้ได้ลิ้มรสสักหนหนึ่งไหม? มันไม่เคยลิ้ม
 รสของความสงบเห็นไหม มันยังยากขนาดนั้น พอจิตสงบแล้วมันจะตื่นตื่น มันจะตื่นตื่น จะ
 คาดหมายไป มันจะเป็นเอกเทศ มันจะอิสระ ก็ว่าอันนี้เป็นมรรคเป็นผล นี่มันแข่งหน้าแข่งหลัง
 มันชิงสุกก่อนห่ามไป มันความสงบ มันมีความสุข แต่มันเป็นขั้นตอนของความสุข เพราะเราไป
 ชิงสุกก่อนห่าม เราไปคาดหมาย เราอ่านตำราแล้วเราจะตื่นเดา เราจะตีค่าให้มันสูงขึ้นไป
 ฉะนั้น สังคมสงฆ์ถึงได้ยุ่งุ่นวายไป สังคมสงฆ์ที่พระเจ้าเป็นธรรมแท้ๆ นั้นนะ สิ่งที่เป็นธรรม
 ต้องไม่มีอคติ แต่สิ่งนี้เพียงแค่ว่าจิตนี้สงบลง จิตนี้เกิดเป็นมนุษย์ขึ้น เกิดเป็นสมาธิใน จากจิตนี้เป็น
 สัมภเวสี จนจิตนี้เป็นเอกเทศของตัวเอง นั่นละเห็นไหม

แต่การชิงสุกก่อนห่าม การแข่งหน้าแข่งหลัง แข่งออกไป คาดหมายว่ามันเป็นธรรม
 เหมือนกับที่ว่าสังคมที่เป็นธรรมแล้วไป อย่างนั้นละพอกิเลส พอความสงบนี้ สัพเพ ธมฺมา อนต
 ตา ธรรมทั้งหลายต้องแปรสภาพไป ความแปรสภาพออกไปนี่ก็กิเลสล้วนๆ ขึ้นมา พอกิเลส
 ออกมา มันก็เลยต้องทำตามความกิเลสที่มันมีอำนาจเหนือใจ สังคมมันปั่นป่วนอย่างนั้นไป

แต่ถ้าผู้ที่มีสติเห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ยอมเชื่อ ขนาดได้จิตนี้รวมลงขนาดที่ว่าเป็นสมาบัติ ๘ มันก็ต้องละเอียดอ่อนขนาดนั้น มันน่าจะเคลิบเคลิ้ม ทำไมไม่เคลิบเคลิ้มล่ะ? ถูกต้อง เพราะท่านสร้างสมบารมีมา จะตรัสรู้เป็นสยัมภู ตรัสรู้ธรรมตามความเป็นจริง ถึงว่าไม่หลงใหลใจ

แต่เอามาเป็นพยานได้ว่าท่านก็เคยผ่าน ท่านก็เคยทำมาแล้วอย่างนั้น ถึงย้อนกลับมาดู นี้เรา เราแค่จิตนี้เป็นหนึ่ง จิตนี้เป็นสมาธิเฉยๆ สมาธิเฉยๆ นะ ความสุขเฉยๆ เอง มันยังไม่ยกขึ้นเป็นปัญญาเลย ความเป็นปัญญา การเป็นปัญญา การใคร่ครวญของปัญญา ปัญญามันกว้าง กว้างเพราะอะไร นี่ขนาดสมาธินี้ การตะล่อมเข้ามาให้เป็นหลักเป็นเกณฑ์ จิตนิสัยยังไม่เหมือนกัน ยังต่างกัน นี่เรื่องของฌานใจ เรื่องของอินทรีย์อย่างหนึ่งเหมือนกัน อจิตไตโยในพุทธวิสัย อจิตไตโยในเรื่องของฌาน การทำสมาธิ อจิตไตโยมันกว้างขวางขนาดไหน แค่ทำความสงบระยอกขึ้นวิปัสสนา วิปัสสนาคด้วยปัญญา ปัญญาในอะไร ในอริยมรรค ไม่ใช่ปัญญาของโลก ถ้าปัญญาของโลกเห็นใหม่ ปัญญาของโลก เรากำหนดสิ ถ้าจิตนี้มันยังไม่สงบพอ จิตนี้เป็นโลกนะ

เริ่มดู พิจารณารูป พิจารณาตา ตานี้กระทบรูป กระทบรูปก็ตามไปๆ พิจารณาไป รูปนั้นเป็นอนิจจัง รูปนั้นเป็นอนัตตา รูปนั้นไม่ใช่เรา เราไม่ใช่รูป ก็คิดไป มีอะไร? มีเจตนาตัวนี้ มีเจตนาตัวนี้ตามไป รูปนั้นดับ ทุกอย่างดับหมดเพราะอะไร เพราะมีการเจาะจงใจ มีการใคร่ครวญไป มีเจตนาลงไปมันจะดับตามเจตนา นั้นดับนี้เป็นอะไร ดับเป็นโลกิยะ ดับนี้เป็นโลกิยะเพราะอะไร เพราะมีเจตนาตัวตามไป

เปรียบเหมือนเขาเล่นหนังเล่นละคร เขาต้องเขียนบทขึ้นมาซะใหม่ แล้วก็ให้คนเล่นคนแสดงตามบทนั้น กับเจ้าตัวเขา คือชีวิตของเรานี้ ชีวิตตามความเป็นจริงเรา เราเป็นคนคนหนึ่งเรา ยึดอิสระของเรา แต่ถ้าเราเข้าไปแสดงหนังแสดงละคร เราต้องแสดงตามบทนั้น บทที่เราแสดงนั้นกับเราเป็นคนเดียวกันไหม? ไม่ใช่

สิ่งที่แสดงนั้น แสดงแล้วเป็นฟิล์มหนัง แล้วก็ฟิล์มฉายออกไปอย่างไร มันก็เป็นบทที่แสดงออกมาแล้วจับภาพนั้นไว้ แต่ชีวิตตามความเป็นจริงไม่ใช่อย่างนั้นเลย เปรียบเหมือนกับการวิปัสสนานี้ไง การที่ว่าจิตถ้าเป็นโลก เป็นโลกิยะเห็นใหม่ มันพิจารณาไปอย่างนั้น พิจารณาไปด้วยเจตนา มันดับภาพนั้นได้ไง ความดับภาพนั้นได้ ความเห็นแปรสภาพอันนั้นได้ เราก็เข้าใจว่าอันนี้เป็นวิปัสสนา

แต่มันโลก มันดับส่วนหนึ่ง ด้วยใจมันเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว ด้วยความเห็นที่ว่าจิตนี้มันกลมกล่อมไปตามความเป็นจริง ตามความเป็นจริงนะ แต่ตามความเป็นจริงของโลก มันดับแล้วเราก็เชื่อ การเชื่อนี้จึงสูงก่อนห้ามใจ ไม่ตรวจสอบใจ นี่มันไม่ใช่เป็นอริยมรรคใจ ถ้าเป็นอริยมรรค เป็นภาวนามยปัญญา ความเจตนาที่เจตนาในพื้นฐาน เจตนาในชีวิตของเรา เจตนาในความทุกข์สุขที่มันกระเพื่อมในหัวใจนี้ วิปัสสนาไป วิปัสสนาไปมันก็จะดับอย่างนั้นเหมือนกัน เพราะมันต้องดับอย่างที่ว่าเจตนาอันนั้น เพราะอันนี้ก็เจตนาอันหนึ่ง แต่เจตนาอันนี้ไม่ใช่เจตนาเพื่อจะดับ เฉพาะรูปภพนั้น ไม่ใช่เจตนาจะดับเพื่อสิ่งนั้น

แต่เจตนาจะดับที่ต้นข้าวใจ ต้นข้าวคือเรา ต้นข้าวคือหัวใจใจ ที่นี้มันวนออกไปไม่มีเจตนา เพราะตัวเจตนาที่ตัวหลอกชั้นหนึ่ง ตัวเจตนาไม่ใช่ตัวจิต ตัวเจตนาเป็นตัวที่ว่าเราเริ่มคิด มันเป็นตัวกรอบใจ ตัวเหมือนกับว่าเราเขียนบทให้เล่น เห็นไหม มันเป็นเป้าเป้าหมายหนึ่งเท่านั้น เหมือนกับเราส่องไฟฉายออกไป ไฟฉายนี้เกิดจากดวงเทียนของไฟฉายจากไฟไข้ไหม มันพุ่งออกไปเป็นลำแสง เราไปที่เป้าหมายที่ปลายลำแสงนั้น ส่วนใดส่วนหนึ่งที่ตรงนั้นเข้ามา จะเข้าไปดับตรงนั้นไม่ได้

ไฟฉายนี้เราเอามือป้องสิ จะให้ตรงไหนดับละ จะให้ส่วนไหนแว้อออกไป เราเอามือป้องสิ ส่วนที่ปลายนั้นก็ต้องดับแล้วเห็นไหม การวิปัสสนาด้วยเจตนาที่อย่างนั้นนะ เอามือป้องส่วนใดส่วนหนึ่งมันก็ดับโดยส่วนนั้น มันไม่ใช่ดับที่ตรงหัวเทียนนั้น ไม่ใช่ดับตรงความที่ว่าภาวสะมันไม่ดับตรงกลางหัวใจใจ นี่วิปัสสนาตามความเป็นจริงมันต้องวิปัสสนาอย่างนั้น ปัญญาอย่างนั้นถึงเป็นปัญญาตามความเป็นจริง

ไม่ใช่ตามปัญญาที่เขาคิดกันอย่างไร้ เราเท่าทันอารมณ์ตลอด ที่การวิปัสสนาอย่างทางโลก เราทันความคิด เราทัน...ทันสิ เพราะอะไร เพราะมีเจตนาคุมอยู่ มันถึงไม่เป็นภาวนามยปัญญา มันเป็นปัญญาของโลกอย่างหนึ่ง เป็นปัญญาวิธีวิปัสสนาที่เราคิดว่าเป็นวิปัสสนา เห็นไหม นี่คือนิยาม มันไปคาดไปหมาย เป็นการชิงสุกก่อนห้าม ชิงสุกก่อนห้ามหมายถึงว่ามันดับ เราเอามือป้องส่วนใดส่วนหนึ่ง เราว่าส่วนนั้นใช่ ส่วนนั้นใช่ พอเราเอามือป้องไฟฉายทั้งหมดมันก็มืดหมด เราป้องไว้เห็นไหม แต่เราไม่ได้ดับตรงดวงไฟที่พุ่งออกไป เราเอามือป้องไว้ต่างหาก ไม่ใช่ที่เราดับไฟนี้

ทีนี้ถ้าเราดับไฟ การดับไฟดับทั้งหมด มือนี้ไม่ต้องป้อง เจตนาไม่มี ภาวนามยปัญญา หมายถึงปัญญาจะเกิดขึ้นตามความเป็นจริง ไม่ใช่เจตนา ไม่ใช่เรา ถ้าเป็นเรา เราเข้าไปอันนั้น เราเข้าไปให้ปัญญานี้เป็นการบังคับ มันไม่ชำระกิเลสใจ เพราะกิเลสนี้เป็นนามธรรม กิเลสนี้เป็นนามธรรมนะ แล้วความคิดนี้ก็เป็นามธรรม มันต้องเป็นสิ่งที่คู่ควรต่อกัน พระพุทธเจ้าถึงว่า ตรัสรู้ด้วยอันนี้ไง ตรัสรู้ด้วยมรรคอริยสัจจิ่ง ต้องเป็นมรรคอย่างนั้น มันถึงจะเป็นมรรคจริง ถึงจะเป็นขั้นตอนของปัญญา นี้แค่แขนงเดียวละ แค่แขนงว่า ปัญญาที่วิ่งกลับมาชำระกิเลส

คำว่า “ขั้นของปัญญา” ขั้นของสมาธิอย่างหนึ่ง ขั้นของปัญญานี้ไปอีกอย่างหนึ่ง เหมือนกัน วิปัสสนาไปนี้ ภาวนานี้ไม่ใช่เรา ภาวนานี้เป็นฐาน ใจต่างหากอาศัยกายอยู่ นี้พิจารณาด้วยปัญญาให้เห็นตามความเป็นจริงใจ เห็นตามความเป็นจริงด้วยปัญญานะ ไม่ใช่เห็นตามความเป็นจริงว่าสัตถุญาณะ เราเห็นตามความเป็นจริงกันอยู่นี้มันเป็นสัตถุญาณว่าภาวนานี้ไม่ใช่เรา คนเกิดมาต้องตายทั้งหมด เด็กก็ตาย ผู้ใหญ่ก็ตาย การตายอันนั้นมันตายไปด้วยหมดกรรม หมดวาระ เห็นไหม เราเห็นความเห็นอันนี้มันชัดมาอยู่ที่หัวใจ ชัดมาๆ ก็คิดว่าตัวเองรู้แล้วไง รู้แบบนี้รู้ด้วยสัตถุญาณ

เวลาจิตมันสงบขึ้นไปมันจะปรุงแต่งขึ้นมาทันที เพราะว่าจิตมันสงบลงไป สงบเข้าไป แล้วจะยกขึ้นวิปัสสนา กิเลสที่อยู่ในหัวใจมันจะเสื่อมมันจะสอน คำว่า “เสื่อม” หมายถึงว่าสิ่งใดมันก็รู้แล้ว สิ่งใดมันก็รู้แล้ว รู้ด้วยสัตถุญาณ ปัญญามันหลอก ก็จึงสุกก่อนห้ามว่าเป็นไปๆ แล้ววิปัสสนามันจะเป็นอย่างนั้นจริงๆ ด้วยนะ นี่คือกิเลสที่มันหลบ มันหลง มันหลอก มันเสื่อมอยู่ในวงวิปัสสนา อยู่ในวงที่ว่าเรากำลังสร้างปัญญาไง นี่สร้างปัญญา

เราจะสร้างปัญญามาเพื่อจะชำระกิเลส กิเลสมันก็จะหลอกเข้ามา ในหลังว่าเราคิดว่าเราสร้างปัญญานั้น หลอกมาเพื่ออะไร หลอกมาเพื่อให้เราสั่นกิ้งกิ้ง สั่นกิ้งกิ้งสั่นหายไปไหน จึงสุกก่อนห้ามไปก่อน คาคหมายไปก่อน คาคไปๆ พอคาคไปนี้มันทำลาย ๒ ชั้น ๓ ชั้นนะ ทำลายถึงความ เป็นไป ทำลายถึงว่าเราสะสมเงินทองมาจนมีสมบัติ จนมีต้นทุนขึ้นมา ทำลายกันมา ทำจิตใจให้คลายจากความสงบนั้น คลายจากความสงบ จิตนี้สงบนี้ จิตนี้เป็นฐาน จิตนี้ควรแก่การทำงาน จิตนี้ตั้งมั่น ยกขึ้นวิปัสสนาเห็นไหม พอมันถึงถึงจุดนั้นแล้วว่าสิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรมแล้ว พอเป็นธรรม เข้าใจว่าเป็นเห็นไหม จึงสุกก่อนห้าม ไม่ใช่ตรวจสอบ มีแต่ความประมาท ไม่มีความตั้งใจจริงให้เห็นว่าให้มันเป็นไปตามความเป็นจริง

ลัม! ลัมทั้งหมดเลย นี่คือการเสื่อมไง จิตเสื่อมจากการภาวนา พอจิตเสื่อม จิตถอย เราก็ต้องตกไปลิ้ ทั่งๆ ที่ว่าเราจะพ้นจากสัมภเวสีขึ้นมา มันจะกลับไปอยู่ตรงนั้นนะ แล้วมีความคิดที่พิลึกพิลั่น มันเป็นความทุกข์ออกไป ทำตัวเองเสียหาย ๑ ทำให้หมู่คณะเสียหายอีก ๑ ทำลายไปหมดเลย เพราะตัวเองทำไม่ได้ เห็นคนอื่นทำได้มันก็ขวางหูขวางตา

เห็นคนอื่นขวางหูขวางตา ตัวเองก็กิเลสขวางหัวใจนี้ไม่รู้สึกตัว กิเลสทำให้ตัวเองหงุดหงิดตัวเองหัวนั้ไหวอยู่ตลอดเวลา แล้วยังทำลายคนอื่นให้เป็นเหมือนเป็นเรา นี่สังคมสงฆ์สังคมปฏิบัติมันพ่นเพื่อนเพราะเหตุนี้ เหตุเพราะการชิงสุกก่อนห่าม เหตุเพราะการแข่งหน้าแข่งหลังในหัวใจของตัวเอง แข่งหน้าในอารมณ์นั้นนะ มันไม่เป็นตามความเป็นจริงไปอย่างนั้น

นี่ขนาดพิจารณาอย่างนั้นนะ พิจารณากาย พิจารณาธาตุขันธ์ ให้ธาตุเป็นธาตุ จิตเป็นจิต ให้มันถอนออกมา นี่ขั้นของปัญญา มันยกขึ้นไปๆ เป็นขั้นๆ ขนาดว่าถ้าพิจารณาจนกายนี้มันปล่อยวางตามความเป็นจริง คำว่า “ปล่อยวางตามความเป็นจริง” เห็นไหมว่าพิจารณาไป จิตนี้เป็นหนึ่ง จิตนี้มันเป็นหลักมันเป็นฐานอยู่แล้ว มันเป็นอันหนึ่ง เป็นสัมมาสมาธิ

สัมมาสมาธินี้ต้องให้มีความคำริชอบเห็นใหม่ ความคำริชอบ คำริชอบที่ตรงไหน คำริชอบให้หันกลับมาที่จิตนี้เห็นกาย เวทนา จิต ธรรมตามความเป็นจริง เวทนาที่ไม่ใช่เรา เวทนาสักแต่ว่าเวทนา เวทนานี้มันก็เหมือนตอไม้ เหมือนกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มันไม่ให้คุณค่า คือว่าเวทนาที่เป็นเครื่องหมายหนึ่งเท่านั้นเอง มันสักแต่ว่าเป็นเวทนา

แต่สุขและทุกข์ พอใจและไม่พอใจนี้เป็นเพราะเราให้ค่าไง จิตนี้ให้ค่า จิตนี้มีความหมาย จิตนี้ กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน ถ้าจิตนี้ครุ่นคิดในเรื่องอะไร การวิตก แล้วยแต่จิตมันจะคิดเป็นไป มันจะให้คุณค่าอันนั้นมากไป ให้คุณค่ากับภavnั้มาก เวทนามันจะหนักไปทางนั้นหนักไปตามแต่ว่าเบื้องหลังของจิตที่มันสะสมมาตัวนั้น ฉะนั้นเวทนาถึงไม่เหมือนกันไป การให้ค่าต่างกัน บางคนนั่งสว่าง นั่งตลอดรุ่ง ทนได้ แต่บางคนไม่ได้เลย แม้แต่นั่งหน่อยเดียวก็ปวดก็ทุกข์ เวทนาสักแต่ว่าเวทนา เวทนาไม่ใช่จิต จิตนี้ไม่ใช่เวทนา หันกลับมาพิจารณาเวทนา กาย เวทนา จิต ธรรม เวทนาสักแต่ว่าเวทนา จิตนี้พ้นออกจากเวทนา เวทนาเกิดดับๆ ถ้าเราพิจารณาเวทนาอยู่ เวทนานี้เป็นขั้น ๕ ใช่ไหม ขั้น ๕ ไม่ได้อยู่ที่จิต

ขั้น ๕ ไม่ได้อยู่ที่จิต เหมือนกับกรอบอันนั้น กรอบรูปกับตัวรูป กรอบของใจ ถ้ามันทั้งจิตนี้พิจารณาจนเห็นตามความเป็นจริง กรอบรูปกับรูปก็คนละส่วนกัน เวทนาบกับใจก็คนละส่วน

กัน เวทนาไม่ใช่จิต จิตนี้ไม่ใช่เวทนา เวทนาไม่ใช่ทุกข์ จิตนี้ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์นี้ไม่ใช่จิต แยกออก
จากกัน แยกตามความเป็นจริงนะ ตักกายที่ปฏิญัตถ์ต้องหลุดออกไปตามความเป็นจริง

นี่คือปัญญาที่ใคร่ครวญตามความเป็นจริง มรรคอริยสังขังใจ อริยสังขังนี้เป็นเรารีเปลา
อริยสังขังนี้ไม่ใช่เรา เราก็อไม่ใช่อริยสังขัง อริยสังขังนี้เป็นการเคลื่อนไปของใจ ผ่านอริยสังขังคือมรรค
อริยสังขัง ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ไม่ใช่เรา ถ้าเป็นเรา เราไปติดส่วนใดส่วนหนึ่งอยู่ตรงนั้น สิ่ง
นี้ไม่ใช่เรา เราก็อไม่ใช่อริยสังขัง แต่เราทำใจของเราขึ้นมาด้วยความสงบของใจ ด้วยปัญญา ขึ้นของ
ปัญญา ให้หมุนไปตามความเป็นจริง

หมุนไปตามความเป็นจริงเป็นภาวนามยปัญญา วงรอบใจ จิตนี้ควรกำหนดได้กำหนด
แล้ว ทุกข์นี้ควรกำหนดได้กำหนดแล้ว การใช้ปัญญาใคร่ครวญเราได้ใคร่ครวญแล้ว มันจะพัน
ออกไป จิตนี้พันออกมา พันออกมาจากอริยสังขัง มันเหมือนกับภาพถ่ายเห็นใหม่ ภาพถ่าย เรา
ถ่ายภาพ กับศิลปินที่เราวาดภาพ เขาวาดภาพออกมา ศิลปินที่วาดภาพวาดได้ทั้งหมด

จิตนี้พันจากอริยสังขังออกมา เหมือนศิลปินใจ วาดภาพใดก็ได้ เพราะพันจากอริยสัง
ออกมา นี่คือธรรมที่ตามความเป็นจริง ธรรมตามความเป็นจริง ธรรมเป็นอกาลิโก ธรรมที่เป็น
กับใจเป็นดวงเดียวกัน กับการแข่งหน้าแข่งหลัง กับการชิงสุกก่อนห่ามเห็นใหม่ เราศึกษา
อริยสังขังมา เราศึกษาทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เอาจิตนี้เข้าไปในทุกข์ ในสมุทัย ในนิโรธ มรรค เรา
ได้กำหนดตามนั้นแล้ว เราจะให้เป็นไปอย่างนั้น เป็นไปไม่ได้

เหมือนกับเราถ่ายภาพ ภาพถ่าย เราถ่ายภาพเห็นใหม่ ภาพถ่ายด้วยอะไร? ถ่ายด้วย
กล้อง ภาพนั้นออกมาเสมอกันเพราะเป็นภาพถ่าย แต่ศิลปินวาดภาพจะภาพไหนก็ได้ แล้วสีไม่
เท่ากัน เพราะสีที่ให้ สีเข้ม สีอ่อน คือว่าออกมาเป็นภาพนั้นไง ต่างกันตรงนี้ ถ้าเราคาดหมาย
มันจะเหมือนกับภาพถ่ายนั้น อริยสังขัง เป็นอริยสังขัง รู้อริยสังขัง รู้ตามความเป็นจริง เหมือนกับ
ภาพถ่าย ภาพถ่ายนั้นมันถ่ายด้วยกล้อง คนใช้กล้องคือเรา มันถึงเข้าไม่ถึงหัวใจใจ เข้าไม่ถึงเรา
ศิลปินการวาดก็ต่อวาดออกจากความคิดของเรา หัวใจมันเริ่มคิดเริ่มวาด ศิลปินคือหัวใจ หัวใจ
นั้นคือตัวภาสวะ คือตัวกิเลสที่มันอยู่ตรงหัวใจนั้น ถ้าดับที่หัวใจนั้น ภาพวาดไม่มี เพราะเราว่าง
หมด เราเห็นภาพเป็นอากาศธาตุ วาดไปในอากาศ ไม่มีภาพออกมา

แต่เราถ่ายรูปไปแล้วเราไปดับที่ไหนล่ะ กล้องเป็นอันหนึ่ง ภาพนั้นออกมาแล้ว เห็นใหม่
ต่างกันใหม่ อริยสังขังถึงไม่ใช่เรา เราไม่ใช่อริยสังขัง รู้อริยสังขังตามความเป็นจริง ฝึกฝนหัวใจขึ้นมา

เหมือนศิลปิน ศิลปินการวาดภาพ ศิลปินการทำอะไรก็แล้วแต่ รู้ขึ้นมา ชำนาญขึ้นมา ยอดเยี่ยมขึ้นมา เห็นใหม่ รู้ตามความเป็นจริง รู้จนถึงที่สุดแล้ว สูงสุดของยอดไม้ เอนลงต่ำไป สูงสุดคือสามัญ สูงสุดแล้วหัวใจนี้ชำนาญจนหลับตาวาดภาพ มือนี้ตัวไปเป็นภาพออกมาเลย แล้วแต่จะออกมาเป็นภาพใด เห็นใหม่ สูงสุดย้อนไปสู่สามัญ

จิตที่พ้นจากศิลปะไป ด้วยปัญญาไง มันไม่ติดข้องในสิ่งใด มันเป็นตรงนั้น แต่ต้องมาฝึกฝน คนฝึกฝนขึ้นมาจนเป็นศิลปิน ฝึกฝนขึ้นมาต้องมีอารมณ์ร่วม มีความคิดขนาดไหน อันนี้ก็เหมือนกัน ยกขึ้นด้วยปัญญาญาณ ปัญญาณะ ภาวนามยปัญญา มันไม่ใช่สูตรสำเร็จ มันไม่ใช่เจตนาที่เราคิด มันถึงว่าเป็นตามความเป็นจริงไง ตามความเป็นจริงของปัจจุบันธรรม นี่ขั้นของปัญญา

ขั้นของปัญญาที่ผู้ที่ประพฤติกปฏิบัติจะให้พ้นออกไปตามความเป็นจริงนั้นนะ ไม่ใช่ว่าชิงสุกก่อนห่าม ชิงสุกก่อนห่ามนี้คาดใจ คาดหมาย พอคาดหมายแล้วไม่ได้ตามความคิดของตัวเอง ๑. ก็ทุกข์ การคาดการหมายก็เหมือนภาพถ่ายนั้นนะ มันเห็นภาพถ่ายนั้นแล้วมันก็จะเอาไว้อย่างนั้น ใจ คาดหมายไว้ไม่สมกับความคิดก็ทุกข์ ไม่สมหรือ เพราะภาพนั้นเป็นเหตุการณ์ตรงนั้น แต่วันเวลาเคลื่อนไปตลอด วันเวลากับภาพนั้น ภาพนั้นถ่ายแล้วอีกร้อยปีเป็นภาพอดีตไปแล้ว ภาพอนาคต อนาคตที่ผ่านมานี้เราถ่ายไม่ทันหรือ แต่อริยสัจนี้ไม่เป็นเช่นนั้น

ทุกข์ก็เป็นทุกข์อยู่อย่างนั้น การดับทุกข์ ทุกข์ที่ไหนด การดับทุกข์ที่นั่น ทุกข์เกิดมา ทุกข์เพราะยึด เพราะมีสมุทัย สมุทัยคือไม่รู้ตามความเป็นจริงของทุกข์นั้น แยกใจ ความเราพอใจก็อยากดิ่งให้นานๆ อยากให้อยู่กับเรานานๆ เห็นใหม่ คนเราเกิดมาแล้วก็ไม่อยากแก่ คนเราเกิดมาแล้วก็ไม่อยากตาย นี่สมุทัย มันเป็นไปไม่ได้หรือ

ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ ละด้วยอริยมรรค ด้วยตามเป็นจริง นี่รู้หมด ถ้ามันผ่านอริยสัจออกไปแล้ว มันรู้ตามความเป็นจริงหมด ไม่มีความตื่นเต็นนะ นิโรธ นิโรธะ ดับหมด เห็นใหม่ ทุกข์ควรกำหนด พอมันคิดถึงเรื่องอะไรละ จิตมันรู้ทันหมดแล้ว กำหนดหมด สมุทัยควรละ รู้เท่ามันจะไปติดตรงไหน รู้เท่าหมด ก็นิโรธดับหมด นี่วงรอบของอริยสัจ นี่ไง แต่ใจอยู่ไหนละ นี่ใจที่เป็นธรรม

ผู้ที่ปฏิบัติธรรมใจ พอใจมันเป็นธรรมขึ้นมา ให้ตามความเป็นจริงแล้วจะไม่ทำให้หมุ่สงฆ์นั้น ทำให้พระที่อยู่ด้วยกันนั้น จะด้วยความเป็นทุกข์ ไม่มีเลย เพราะรู้เท่า สิ่งนั้นคือกรรม

บางอย่างสุดวิสัยนะ สุดวิสัยที่เราจะควบคุมให้มันเป็นไปตามความพอใจของเรา กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน เห็นไหม “กรรม” แล้วสัตว์ที่เกิดมา มันวนมาขนาดไหน ถึงได้ต้องมาอยู่ร่วมกัน ถึงได้ต้องมาร่วมกัน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมา พระอานนท์ นันทะ ทั้งหมดเลย หลายองค์ เยอะมากนี่ก็ไม่ออก นี่เกิดมาสหชาติ พระสารีบุตร ลูกพี่น้อง ๕ คนบวชแล้วเป็นพระอรหันต์ ทั้งหมดเลย องค์สุดท้ายพระเรวัตตะ นั่นสังกมแบบนั้น นี่การเกิดมาแล้วกรรมจำแนกสัตว์ให้เป็นพระอรหันต์หมดทั้ง ๕ องค์ พี่น้องพระสารีบุตร เป็นพระอรหันต์ทั้งหมดเลย

พระพุทธเจ้า อย่างเทวทัตนี่ก็เป็นญาติ เป็นญาตินะ เป็นลูกพี่ลูกน้อง แล้วบวชออกมาแล้วทำไมออกมาแล้วมาเป็นศัตรูกันล่ะ แล้วพระพุทธเจ้าสามารถแก้พระเทวทัตได้ใหม่ เพราะกรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กันมา อันนี้เป็นปัจจุบันกรรม แล้วย้อนกลับไปอดีต ชูชกกับพระเวสสันดรสิ นี่ย้อนอดีตๆ ไป กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน แล้วมาพบในชาติที่เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เป็นเพราะกรรม

แต่ต่อไปข้างหน้า เพราะตอนที่เทวทัตจะโดนแผ่นดินสูบ จะมาขอขมาใจ จิตนี้เริ่มเปิด จิตนี้รู้แล้วว่าสิ่งนี้เป็นความผิด แล้วเคยประพฤติปฏิบัติมา อันนี้ถึงว่าเป็นกรรม กรรมอันนั้น ถ้าเราเข้าใจตรงนี้เราเห็นกรรมตรงนี้ เรากลับ กลับเรื่องของกรรม หรือการกระทบกระทั่งแล้วให้อภัย เพราะว่าผู้ที่ต่ำกว่าผู้ที่เสวยกรรมนั้นอยู่เขาไม่สามารถยับยั้งกิเลสตัวนี้ได้ กิเลสมันร้ายกาจขนาดนี้ฟังสิ ใหม่ๆ ที่ตัวเองก็มีบุญมีกุศลอยู่ในหัวใจพอสมควร แต่กิเลสนี้ก็ผลักดันให้เป็นเจ้าของความคิด บงการให้ทำความผิด เพื่อจะให้ไปทางต่ำไป

แต่พระเทวทัตถึงจะทำขนาดนั้นก็ยังไม่คิดใจ ยังมาขอขมานะ แต่สิ่งที่ทำไปแล้ว ตั้งแต่เริ่มคิดสังฆเภทแล้ว ตั้งแต่แยกสงฆ์ จะเป็นใหญ่ นั่นนะ ตั้งแต่ขึ้นมาถึงที่เป็นคุณงามความดีในหัวใจหมดเลย เคยเหาะ ได้ก็เหาะไม่ได้ เคยทำได้ ตัวนี้เขาเรียกเหาะได้ เคยศึกษาธรรมะ ตัวนี้เป็นพื้นฐานของใจที่ว่าเป็นกรรมดีใจ กรรมชั่วก็ทำ กรรมดีก็ทำ ฉะนั้นกรรมชั่วนี้ทำมาแล้วต้องลงไปเสวยในนรกไป

ในคำรณะบอกว่า พระเทวทัตพ้นจากนั้นขึ้นมาจะเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า จะตรัสรู้เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า นั่นเป็นเทวทัตนะ เราก็ย้อนกลับมาที่เราสิ ย้อนกลับมาดูถ้ากิเลสเวลามันขึ้น

เวลาภิเลสที่ว่าเราแข่งหน้าแข่งหลัง การชิงสุกก่อนห่ามแล้วการวิปัสสนาไปแล้วพอถึงตรงนั้น เราก็ต้องหลงตัวเองไป คำว่า “หลงตัวเอง” คือว่ามันเสวยอารมณ์

สัตว์หัวใจเรคือสัตว์ จิตของเรา มันกลับมาเป็นสัมภเวสีใจ มันเสวยอารมณ์อย่างนั้นไป แล้วภิเลสมันร้อยรัด มันทำให้ใจดวงนั้นคิดอย่างนั้นนะ ร้อยรัดคือว่ามันเป็นเนื้อเดียวกัน มันทำความไม่ดีใจ มันจะทำความไม่ดีนี้มันน่ากลัวไหมว่าภิเลสนี้เราประพฤติปฏิบัติมาเพื่อจะให้พ้นจากภิเลส เราประพฤติปฏิบัติกัน ปฏิบัติธรรมกันนี้ให้ใจนี้เป็นธรรมล้วนๆ ให้เป็นความสุขล้วนๆ ให้เป็นสัมคมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ค้นตั้งแต่เศษแผใหม่ๆ ที่ยังไม่มีพระมาก มีความสุขใจ จนมีพระมาก มีพระเทวทัต จนทำให้สังคมสงฆ์นั้นต้องมีธรรมและวินัยครอบไว้เพื่อจะไม่ให้สังคมนั้นปั่นป่วนใจ

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจของเรา เราประพฤติปฏิบัติมาเพื่อให้เป็นธรรม แต่ทำไมมันเป็นภิเลสละ ทำไมมันไม่เป็นตามความเป็นจริงละ ทำไมประพฤติปฏิบัติทำไมมันยึดมั่นถือมั่นว่าตัวเองรู้ดีละ ทำไมตัวเองยึดมั่นว่าตัวเองนี้เป็นผู้วิเศษละ แล้วคนอื่นทำความผิดไปหมด แล้วทำลายเขาไปหมด เพราะอะไร

เพราะว่าการประพฤติปฏิบัติเพื่อชำระภิเลส มันเป็นการประพฤติปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างภิเลส สังคมภิเลสว่าตัวเองเป็นผู้วิเศษใจ “ฉันเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ปฏิบัติธรรมแล้วรู้ธรรม ฉันเป็นพระอรหันต์ ฉันเป็นผู้เหนือภิเลส” แต่ไม่รู้สักตัวเลยว่าตอนที่คิดอยู่นั้น ตอนที่ทำอยู่นั้นภิเลสมันบัญชาการให้ทำใจ ถึงทำให้สังคมสงฆ์นั้นปั่นป่วน

สังคมที่ความเป็นไปของสิ่งที่อยู่ด้วยกัน คนอื่นก็หนักอกหนักใจใจ เราว่าเราเป็นคนดี เราว่าเราเป็นเหนือคน เรายอดคน นั่งบนหัวคน คนหรือพระปฏิบัติต้องมาอยู่ในอำนาจของเรา พระที่อยู่ด้วยก็มีแต่ความทุกข์ มีแต่ความเร่าร้อนใจ แต่ก็อยู่ไปเพราะมันเป็นกรรม กรรมที่มาประสบกัน กรรมที่มาร่วมจำพรรษา กรรมที่ว่ายังไม่ถึงเวลาจะพัก จะไปได้ตามความพอใจของตัว จนถึงเวลาออกพรรษา

พอออกพรรษาแล้ว ผู้ที่จะหลีกเร้นออกไปหาที่พักพิง หลีกเร้นออกจากความทุกข์เพื่อไปแบบนอแรด ไปชู้ดงค์ ไปหาความสงบของตัว นี่มันเกิดขึ้นจากการปฏิบัติเพื่อจะให้พ้นจากภิเลส แต่เพราะการชิงสุกก่อนห่าม แต่เพราะการแข่งหน้าแข่งหลังให้ภิเลสมันหลอกแม่แต่ในการ

ประพฤติกปฏิบัติ พอประพฤติกปฏิบัติเข้าไปถึงจุดที่ว่ามันถอยหลังลงมา ใจ สัพเพ ธมมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายที่ประพฤติกปฏิบัติเข้าไปที่ว่าเราจะเข้าไปเสวยธรรมนั้น

แต่กิเลสมันหลอกใช้มาตลอด เวลามันถอยลงมา ความยึดมั่นถือมั่นของกิเลสมันเพิ่มเข้ามาอีก ๒ ชั้น ๓ ชั้น เพราะการประพฤติกปฏิบัติที่ว่าเราเป็นธรรมอันนั้นมันเข้าไปเสียมใจ เข้าไปยึดมั่นว่าเราผ่านจากสนามรบมา ใจ เราผ่านจากสงครามมา เราเป็นทหารผ่านศึก เราเป็นผู้ที่ผ่านสงคราม เราเป็นผู้ที่เกรียงไกรใจ แต่มันไม่รู้เลยว่า ไอ้ที่พูดๆ นั้นเป็นภาพถ่าย มันไม่ใช่ศิลปินแท้ ใจ

ภาพถ่ายที่ถือบ่ือออกมาจากธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วก็ยึดมั่นถือมั่นว่าเป็นของตัวเอง แล้วมันก็ไม่เป็นตามความเป็นจริง กิเลสมันก็หลอกใช้ กิเลสมันก็เสียมเข้าไปตรงนั้น ใจ มันก็เลยทำให้ปั่นป่วนไปหมด เห็นไหม ความปั่นป่วนในสังคมนั้น ผู้ที่ประพฤติกปฏิบัติอย่างนี้เป็นที่เอือมระอาของหมู่คณะ เป็นที่เอือมระอา เป็นที่ทำให้คนอื่นหนักอกหนักใจ ใจ ตัวเองไม่เห็นโทษของตัวเองเลย

นี่ถ้าใจเป็นธรรมจริง ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมจริง ธรรมนั้นเป็นภาวนามยปัญญาที่ชำระกิเลสจริง ไม่มีเจตนา ไม่มีการจงใจ เพราะมันเป็นธรรมจักร จักรนี้ ธรรมนี้ มรรคอรียสัจจนี้ ไม่ใช่ของใคร ไม่ใช่ของบุคคล เป็นธรรมแท้ๆ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตรัสรู้มาใน ๕,๐๐๐ ปีนี้ แล้วก็จะเป็นธรรมแท้ๆ ของพระอรียศรีเมตไตรย จะเป็นธรรมแท้ๆ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่อๆ ไปที่จะมาตรัสรู้ธรรม แล้วเผยแผ่ธรรม พระอรียสาวกทั้งหลายที่ประพฤติกปฏิบัติมา จะต้องเข้าทางนี้ทั้งหมด จะเข้าภาวนามยปัญญา อาสวัคขยญาณ ญาณธรรมจักรอันนี้เท่านั้น จะผ่านตรงนี้ ไม่ใช่ของบุคคล มันถึงไม่เป็นธรรมจักร เป็นกลางใจ เป็นตามความเป็นจริงตัวนี้ ใจ ถ้าผ่านตรงนี้ได้ตามความเป็นจริงจะไม่สามารถไปทำลายคนอื่นได้เลย เพราะจะเข้าใจเรื่องของกรรม เข้าใจเรื่องของการพึ่งพาอาศัย ความเข้าใจ

ก็อย่างที่เข้าใจทุกอย่าง สติพร้อมเป็นอัตโนมัติอยู่ในหัวใจนั้น ธรรมล้วนๆ สุขล้วนๆ วิมุติล้วนๆ ผู้ที่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมแล้วทำเป็นตามความจริง ไม่ชิงสุกก่อนห่าม ไม่แข่งหน้าแข่งหลังก่อน มันจะถึงเป้าหมายสุดยอดของธรรมของศาสนาพุทธเรา แล้วก็ไม่มีมาสร้าง ความปั่นป่วนให้กับบุคคลอื่น ไม่สร้าง ความปั่นป่วนแน่นอน เป็นที่ยึดที่เหนี่ยว เป็นที่พึ่ง เป็นที่ไว้วางใจ เป็นที่พึ่งอาศัยของหมู่คณะ ของสังคมสงฆ์ เป็นผู้ชี้แนวทาง ทำการแทนองค์สมเด็จพระ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าแบบครูบาอาจารย์ที่ทำอยู่นี้ ทำการแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 เลยไฉน เพราะธรรมเหมือนกัน พระอรหันต์เหมือนกัน

พระอรหันต์สมัยพุทธกาล พระอรหันต์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นพระ
 อรหันต์ ครูบาอาจารย์ที่สิ้นแล้วก็ยังเป็นพระอรหันต์ สมควรแก่ธรรม เป็นประโยชน์ใหม่ เป็น
 ประโยชน์มากเลย ปฏิบัติธรรมตามความเป็นจริง ตามความเป็นธรรม อันนั้นก็จริงจริง นี่
 ปฏิบัติธรรมด้วยกิเลสหลอก ด้วยกิเลสมันเสริมเข้าไปนะ ให้กิเลสมันเข้มแข็งขึ้นไปอีก ให้กิเลส
 มันแก่กล้าขึ้นไปอีก แล้วกลับมาทำลายธรรม กลับมาทำลายหมู่คณะ กลับมาทำลายผู้ประพฤติ
 ปฏิบัติด้วยตนเอง

ฉะนั้น เราเป็นผู้ปฏิบัติ เราต้องเอาตัวนี้มาคิดเป็นคติเตือนใจ เราจะเป็นใคร เราจะปฏิบัติ
 ธรรมสมควรแก่ธรรมให้เป็นธรรมจริง เป็นธรรมจักรแท้ๆ กับเราปฏิบัติให้กิเลสมันหลอกตั้งแต่
 ว่าอันนี้เป็นภวานานะ อันนี้เป็นเจตนาดับทุกข์นะ แล้วก็ดับไปตามความเป็นจริง กิเลสมันหลอก
 เจตนาเป็นเราๆ แล้วดับได้หมด ดับได้ชั่วคราวไง แล้วก็ถอยลงมาจนสร้างความปั่นป่วนอย่าง
 นั้น นี่มันต้องระวังตรงนี้ไฉน

มันถึงว่า เราจะเป็นแบบไหน จะเป็นธรรมแท้ๆ หรือเป็นธรรมสุกก่อนห้ามไฉน จะเป็น
 ธรรมซึ่งสุกก่อนห้าม เอวัง